

Goede estate planning behoudt haar glans

De nieuwe Wet schenk- en erfbelasting die sinds dit jaar van kracht is, leidt tot een verlaging van de tarieven en een vereenvoudiging van de groep van verkrijgers. Dit wil echter niet zeggen dat een goede estate planning hiermee aan belang heeft ingeboet.

De nieuwe wet heeft niet alleen gevolgen voor de tarieven en vrijstellingen voor het schenk- en erfrecht, maar ook consequenties voor bepalingen in (bestaande) testamenten en schenkovereenkomsten. Een belangrijke vernieuwing is de wijziging van het partnerbegrip (zie ook pagina 20 en 21). In de nieuwe successiewet kan nog maar één persoon als partner van de erflater kwalificeren. Het moet hierbij gaan om één van de volgende gevallen:

1. echtgenoten en geregistreerde partners (niet van tafel en bed gescheiden);
2. meerderjarige samenwoners (geen bloedverwant in rechte lijn) die gedurende minimaal zes maanden vóór overlijden of twee jaar bij schenkingen een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd, blijkend uit een inschrijving in de basisadministratie persoonsgegevens en een wederzijdse zorgverplichting zijn aangegaan vastgelegd in een notarieel samenlevingscontract;
3. meerderjarige samenwoners zon-

der samenlevingscontract die gedurende een onafgebroken periode van vijf jaar een gezamenlijke huishouding hebben gevoerd, blijkend uit de inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie;

4. een inwonend kind of ouder dat mantelzorg verleent en daarvoor een mantelzorguitkering ontvangt.

ONRECHTVAARDIGE BELASTING

Klanten ervaren de successiebelasting als een onrechtvaardige belasting. Ze hebben tenslotte bij leven al genoeg belasting betaald, denk maar aan box 1-heffing (werk en woning) en box 3-heffing (vermogen). Waarom moet er dan ook nog na overlijden over hetzelfde vermogen belasting worden geheven of wanneer je vermogen aan een ander wilt schenken?

Voor veel ouders is dit reden om al bij leven vermogen aan hun kinderen te gaan schenken. Vanuit de gedachte dat je het vermogen tijdens leven beter in kleine porties tegen het lagere tarief van 10 procent kunt schenken dan het vermo-

gen in één keer tegen het hogere tarief 20 procent te laten vererven. Toch hikken ouders vaak tegen schenken aan. Ze raken de beschikking kwijt over vermogen dat ze wellicht zelf nog nodig hebben. Of ze vinden 'zomaar' geld geven aan hun kinderen niet gepast. De meeste ouders weten dat ze per kalenderjaar een bedrag per kind belastingvrij mogen schenken. Ook de éénmalig verhoogde vrijstelling aan een kind of schoonzoon of schoondochter tussen de 18 en 35 jaar is bij de meesten wel bekend. Wat maar weinigen weten is dat er meer manieren zijn om te schenken. Voordat je aan schenken toekomt is het echter belangrijk eerst naar andere zaken te kijken die een besparing van successierechten opleveren.

LEVENSVERZEKERINGEN

Levensverzekeringen zijn bij uitstek producten waarmee je successie

kunt plannen. Met name de bankspaarvariant biedt interessante mogelijkheden. Het verschil met een nieuw regime lijfrente polis is dat de bankspaarvariant het saldo van een nalatenschap vergroot, terwijl dit bij een polis niet het geval is. Een nieuw regime polis wordt namelijk niet belast voor het successierecht. Wel imputeert de uitkering die uit deze polis voortvloeit de vrijstelling voor het successierecht van de langstlevende maar nooit verder dan tot 155.000 euro. Ook bij kinderen vond imputatie plaats, maar in de nieuwe wet is deze vervallen.

Al naar gelang de omvang en samenstelling van het vermogen, de vrijstellingen die de erfgenamen genieten danwel de bepalingen in huwelijkse voorwaarden en testamenten kan een afweging gemaakt worden of het slimmer is de bankspaarrekening aan de gemeenschap (waarin de langstlevende is gehuwd

TARIEVEN SCHENK- EN ERFBELASTING 2010

Verkrijging na aftrek vrijstelling	Partner/kinderen*	Kleinkinderen	Overige verkrijgers
< € 118.000	10%	18%	30%
> € 118.000	20%	36%	40%
Vrijstellingen voor	Erfbelasting	Schenkbelasting	
partners	€ 600.000	€ 2.000	
kinderen	€ 19.000	€ 5.000/éénmalig max. € 50.000	
zieke (gehandicapte kinderen)	€ 57.000	€ 5.000/éénmalig max. € 50.000	
kleinkinderen	€ 19.000	€ 2.000	
ouders	€ 45.000	€ 2.000	
overige verkrijgers	€ 2.000	€ 2.000	

* hieronder vallen ook stiefkinderen, indien relatie is beëindigd door overlijden

of een geregistreerd partnerschap is aangegaan) toe te delen dan wel aan de nalatenschap. Een kwestie van rekenen dus als de nalatenschap vrijvalt.

Een ander voordeel is dat bij overlijden de reeds ingegane termijnen overgaan op de erfgenamen, bijvoorbeeld de kinderen. Op deze wijze kun je vermogen via de lijfrentebankspaarrekening overhevelen naar de kinderen. Zij betalen dan geen successierecht (wel inkomstenbelasting over de termijnen die zij ontvangen). Een belangrijk verschil met een polis is dat er geen contra- dekking noodzakelijk is. Met andere woorden: geen koopsom en geen vragen over de gezondheid van de ouders (verzekerden).

Tot slot kan het interessant zijn om een oud regime lijfrente juist wel om te zetten naar de bancaire variant. Een oud regime polis wordt immers wel belast voor het successierecht, terwijl voor de bancaire variant imputatie op de vrijstelling van het successierecht van toepassing is. Ook hier zal gerekend moeten worden bij welke variant het minst aan successierecht is verschuldigd. Als je toch van plan was de oud regime lijfrente als pensioen aan te wenden, hoeft verlies van het oude regime niet bezwaarlijk te zijn. De kamerleden Depla en Blok hebben met banksparen weliswaar een transparant en kostenefficient product in het leven geroepen. Om banksparen goed te kunnen adviseren is echter niet alleen productkennis nodig, maar zal de adviseur ook thuis moeten zijn in civielrechtelijke en fiscaalrechtelijke aspecten. Maar dat geldt evengoed voor verzekeren. Bijna iedereen heeft wel een overlijdensrisicoverzekering afgesloten, doorgaans in combinatie met de hypotheek op zijn huis. Wanneer er geen premies uit het vermogen van de erflater zijn onttrokken kan deze uitkering vrij van successiebelasting worden genoten. Bij klanten die in gemeenschap van goederen zijn gehuwd, was de overlijdensuitkering

tot 2010 onder aftrek van 50 procent van de betaalde premies voor het successierecht belast. Er waren immers premies uit het vermogen van erflater onttrokken. Overigens zal vanaf 2010 nog slechts 50 procent van de uitkering worden belast. Verder heeft het wel of niet tekenen van een partnerverklaring invloed op de successieheffing, aangezien daarmee de omvang van de erfdelen van de langstlevende en de kinderen wordt beïnvloed.

Wanneer men gehuwd is op huwelijkse voorwaarden is het mogelijk de premies uit het vermogen van de begunstigde te laten betalen met als gevolg een volledig onbelaste uitkering bij overlijden. De adviseur dient

er alert op te zijn, dat de premiever- schuldigheid op de polis correct is vermeld. Verder moeten de huwelijkse voorwaarden zodanig geredigeerd zijn dat deze premies nooit deel kunnen uitmaken van enige verrekening of verdeling van gemeenschap. Let op: in de meeste huwelijkse voorwaarden is een finaal verrekenbeding bij overlijden opgenomen. Hierdoor wordt er bij overlijden afgerekend alsof men in gemeenschap van goederen was gehuwd. Als de premies hiervan niet zijn uitgesloten dan wordt de uitke- ring alsnog belast!

HUWELIJKSVERMOGENSRECHT
Vaak zien wij dat de huwelijkse

voorwaarden gebaseerd zijn op een algehele koude uitsluiting. Dit houdt in dat er geen enkele gemeenschap tussen de partners zal ontstaan.

Wanneer de partner met het vermo- gen als eerste overlijdt en dit vermo- gen bedraagt 1,2 mln, dan moet de langstlevende partner over 1,2 mln euro nalatenschap minus 600.000 euro vrijstelling = 600.000 euro suc- cessierecht betalen. Hadden ze een finaal verrekenbeding bij overlijden opgenomen, dan had de nalaten- schap slechts 600.000 euro bedra- gen, de andere 600.000 euro komt immers op grond van het huwelijks- vermogensrecht aan de langstle- vende partner toe. Hierdoor is over de nalatenschap geen successie- recht verschuldigd (600.000 -/- 600.000 = nihil). Nadeel is wel dat wanneer degene met het minste ver- mogen als eerste overlijdt, de andere partner over vermogen dat hij reeds bezat successiebelasting moet beta- len. Zolang het vermogen niet meer bedraagt dan 2 x de vrijstelling voor het successierecht is dit verder geen probleem. In situaties waarin er kin- deren zijn, pakt het finaal verreken- beding al dan niet in combinatie met een schenkingsplan tussen het 1e en 2e overlijden doorgaans wel gunstig uit. Een eenvoudige bepa- ling in de huwelijkse voorwaarden, die in bovenstaande casus zonder ook maar 1 euro te schenken al 108.200 euro belastingbesparing oplevert (10% over een bedrag ad 118.000 = 11.800 euro, plus 20% over het meerdere = 96.400 euro).

TESTAMENTEN

Vervolgens zal het van de bepalingen in het testament en het testa- ment zelf afhangen of je nog meer successierecht kunt besparen. Is er geen testament dan erven langstle- vende en de kinderen op basis van het wettelijke verdeling in het erf- recht. Ieder erft dan een gelijk deel van de nalatenschap, waarna de langstlevende vervolgens weer alles krijgt toegedeeld, zodat deze zoveel mogelijk weer op de oude voet ver-

der kan leven. Feitelijk wordt dan tweemaal successierecht betaald. De eerste keer als vader overlijdt, de tweede keer als het vermogen van moeder naar de kinderen vererft of vice versa. Door de erfdeelen van de kinderen te vergroten ten koste van het erfdeel van de langstlevende kan bij het tweede overlijden meer successierecht worden bespaard. Bij het eerste overlijden zal dan uiteraard meer verschuldigd zijn. De kinderen, die feitelijk zijn onderbedeeld krijgen een vordering op de moeder welke oparent tegen een inflatierente en bij overlijden van moeder opeisbaar is.

De huidige inflatierente bedraagt nihil. Daarom is het interessant om flexibele rentebepalingen in het testament op te nemen. Door de rente kun je de vorderingen van de kinderen als het ware oppompen. Met als resultaat dat er mogelijk geen successierecht meer verschuldigd is bij het tweede overlijden.

De keuze om successiebelasting te besparen bij het tweede overlijden kan voor de langstlevende nadelig uitpakken. Deze zal door het geringe erfdeel bij het eerste overlijden de vrijstelling mogelijk niet optimaal benutten waardoor deze alsnog successierecht is verschuldigd. Als er geen liquide middelen zijn, kan dit de langstlevende in de problemen brengen. Daarom wordt in een dergelijk testament doorgaans ook een afvullegaat opgenomen, hiermee kan de langstlevende zodanig goederen uit de nalatenschap kiezen dat de vrijstelling alsnog wordt benut. Zo is er uiteraard nog een aantal bepalingen, waarmee je de belasting verder kunt beperken.

SCHENKEN

Is er dan nog successierecht verschuldigd, dan is schenken een optie. Voor veel ouders is de successiebelasting reden om reeds bij leven vermogen aan de kinderen te schenken. Vanuit de gedachte dat men het vermogen tijdens leven

beter in kleine porties tegen het lagere tarief (10 procent voor bedragen tot 118.000 euro) kan schenken dan het in één keer tegen het maximale tarief van 20 procent te laten vererven. Daarnaast vinden ouders het belangrijk dat zij hun kinderen financieel op weg kunnen helpen, bijvoorbeeld bij hun studie of de aankoop van een huis.

Ouders mogen ieder jaar 5.000 euro per kalenderjaar belastingvrij aan hun kinderen schenken. Is het kind (of de echtgeno(o)t(e) of partner) tussen de 18 en 35 jaar oud, dan geldt vanaf 2010 een eenmalig verhoogde vrijstelling voor het schenkrecht van 24.000 euro. Vanaf 2010 is het mogelijk om bovenop dit bedrag nog eens 26.000 euro extra belastingvrij te schenken. Ouders mogen namelijk eenmalig een bedrag van 50.000 euro belastingvrij schenken, mits het kind het bedrag gebruikt voor studie of de aankoop van een woning.

Voor ouders die reeds het bedrag van de verhoogde vrijstelling van 22.760 euro (vóór 2010) hebben geschonken, zal er overgangsrecht gelden. Zij mogen vanaf 2010 tot uiterlijk 2027 en zolang het kind nog geen 35 jaar is 26.000 euro extra belastingvrij schenken. Het extra bedrag moet het kind wel voor aankoop van de eigen woning gebruiken. Wanneer u 50.000 euro in één keer schenkt, dient het hele bedrag aangewend te worden voor de aankoop van een woning of het bekostigen van een studie.

Schenken kan op vele manieren. De meest bekende is het fysiek schenken van vermogen. Daarnaast kunnen ouders ook op papier schenken. Wel dienen de ouders vanaf 2010 jaarlijks daadwerkelijk een rente van minimaal 6 procent over de schenkingen op papier aan de kinderen te betalen. Ook de rentebetaling is een vorm van vermogensoverheveling. Verder is er een notariële akte vereist. Voor schenkingen gedaan voor 2010 tegen een lagere doch zakelijke rente zal er overgangsrecht gelden.

Voor ouders die huiverig zijn om te schenken is het belangrijk te weten dat je ook *herroepelijk* kunt schenken. Zo kunnen ouders bijvoorbeeld aan een schenking de bepaling koppelen dat het kind het toegezegde bedrag definitief krijgt als het kind zijn/haar studie heeft afgerond. Onder het oude recht werd het schenkingsrecht volledig gerestitueerd als de schenking werd herroepen. Vanaf 2010 zal alleen nog het schenkingsrecht worden teruggegeven minus de schenkbelasting over het tussentijds door het kind genoten voordeel. Voor herroepelijke schenkingen gedaan voor 2010 zal dit eveneens gelden.

Een veel voorkomende vorm van schenken is waarbij de ouders een lening aan het kind verstrekken en het kind jaarlijks een bedrag gelijk aan de rentebetaling krijgt geschonken of een bepaald bedrag van de lening krijgt kwijtgescholden. Tot 2010 was de renteloze financiering zeer populair. Vanaf 2010 wordt het verstrekken van een lening tegen een lagere rente dan 6 procent als een schenking gezien. Zolang hiermee het bedrag binnen de vrijstelling van het schenkentarief blijft is er niets aan de hand. Bij een renteloze lening van 83.333 euro is er dan nog steeds geen schenkingsrecht verschuldigd. De minimale rente die immers vergoed had moeten worden bedraagt $83.333 \times 6\% = 5.000$ euro en valt hiermee voor het kind volledig binnen de vrijstelling voor het schenkingsrecht. Om schenkbelasting te voorkomen zullen alle leningovereenkomsten aangegaan vóór 2010 in verband hiermee moeten worden aangepast. Schenken van de eigen woning van ouders tijdens leven heeft onder de Wet IB 2001 al zijn glans verloren. De besparing van successierecht voor de kinderen wordt volledig teniet gedaan door de box 3-heffing, die de ouders gaan betalen over de woning. Bij vervreemden van de woning verhuist de eigen woning immers naar box 3 en zal de rente

van de hypotheek niet meer aftrekbaar zijn. Tevens zal over de positieve waarde (verschil tussen de waarde van de woning en de hypotheek) vermogensrendementsheffing verschuldigd zijn. Ook het kopen van de woning en terugverhuren aan de ouders waarbij de rentebetaling op de hypotheek van de kinderen wegvalt tegen de huurpenningen heeft om dezelfde reden aan haar charme verloren.

Daarnaast zal vanaf 2010 in situaties waarbij de ouders tijdens leven het vruchtgebruik op de woning behouden en kinderen de bloot eigendom verkrijgen niet meer de waarde ten tijde van de overdracht maar de waarde ten tijde van het overlijden van de ouders in de successieheffing worden betrokken. Dit geldt ook voor overdrachten gedaan voor 2010. Het gesplitst aankopen van bloot eigendom door de kinderen en vruchtgebruik door de ouders is vanaf 2010 ook niet meer mogelijk.

WERK AAN DE WINKEL

De nieuwe wet schenk- en erfbelasting heeft weliswaar tot een verlaging van de tarieven en een vereenvoudiging van de groep van verkrijgers geleid. Dat wil echter niet zeggen dat hiermee een goede estate planning aan belang heeft ingeboet. Daarnaast blijft het belangrijk huwelijksvoorwaarden, testamenten en schenkingen van tijd tot tijd opnieuw te laten beoordelen. Voor bepaalde testamenten en schenkingen heeft de nieuwe wet al direct gevolgen. Zoals de ik-opa, ik-oma, ik-tante en daarmee vergelijkbare varianten. Voor de estate planner – en in veel gevallen de notaris – is er dus volop werk aan de winkel. ■

Fine Tuning verzorgt op 23 februari en 30 maart een tweetal lezingen over estate planning en de nieuwe Schenk- en Erfwet, in Landhuis de Olifant te Rotterdam (16.30 tot 19.00 uur). De toegang bedraagt 75 euro per persoon. Inschrijving: info@finetuning.nl.